

altijd blijft ze goed leven. Zooals u weet, is de snuit van de visch hoornachtig, zoodat bij een wond, veroorzaakt door een niet te lompe en zware haak (dus meest voornhaak) zelfs in 't geheel geen bloedstorting plaats heeft. Ik ben met beroepsvisschers fleuren wezen uitzetten, deze werden met voorns voorzien, welke alle aan den haak gevangen waren. Op dertig voorns telde ik in de bun slechts twee dooden. (Zoo wordt ook in Duitschland de grondel, als aasvisch, altijd aan den haak gevangen.) U kunt u ook in mijn aquarium overtuigen; daar zwemmen een rietvoorn, een blankvoorn en een baarsje lustig rond, welke voor 4, 3 en 2 jaar door mij aan den zijn hengel gevangen, (niet uit een hoop aan den haak gevangen visch overgehouden, neen, apart.)

De rietvoorn (ruischvoorn) had zelfs den haak vlak voor het oog. Ook een bericht uit mijn Duitsche visscherijkrant meldt, dat forellen, aan den haak gevangen, beter blijven leven, dan die uit netten. Dit werd gemeld, daar de politie het houden van aan den haak gevangen visch verbod — (verbod 1898). In netten beschadigt dikwijls de geheele visch; door een haak slechts de bek; in fuiken ook door de aanwezige aal; fleur, snoek, reepaal en zwakke soorten als brasem, blik en elft reken ik natuurlijk niet mee.

Om weer op mijn ervaringen terug te komen. Met het scheppen naar salamanders, kreeg ik in een aangrenzende sloot een giebel (half edel-, half steen- of kroeskarper) in het net. Deze mooie, maar trage visschen zitten veel in de nabijheid van Rotterdam, o. a. in de eerste sloot, einde Schie. Dit bemerkte ik, toen^{ik} schaatsen reed in dezen winter, (juist den eenigen dag, dat er ijs was, een Zaterdag). Vele giebels zag ik doodgevroren onder het ijs.

Goed, dat ik mijn brief nog niet weggezonden heb, want ik heb van de week nog meer ondervinding opgedaan.

Ik ving achter de diergaande weer twee kleine bitterlingen, in een nieuw aangelegden singel. Zoo spoedig ik gelegenheid heb, zal ik eens wat slooten doorvisschen. Desnoods haal ik er een groote mand door; want in de Maas is ons vischje mijns inziens te sporadisch.

Nu volgt nog iets, om iedere bittervoornliefhebber kwaad en jaloersch te maken!

Eenige dagen te Elshout (Kinderdijk aan de Lek) doorbrengende, vingen mijn vriend en ik veel groote baars, binnen- zoowel als buitenbaars. Hoe? Bij een der talrijke watermolenaars, en deze zijn allen visschers, werden een 50 baarsvischjes (wel te verstaan, vischjes om mee te baarzen) besteld. Hiervoor krijgt de man een kwartje of iets meer.

De visch werd op een aalkruisnet gevangen. „Vooral kleine karpertjes waren het, zoo goed om te baarzen,” vertelde mijn vriend. En wat waren die karpertjes..... geen karpertjes, maar mooie, hooge bittervoorns. Daar te Elshout noemt men ze nu verkeerdelijk karpertjes, ofschoon de visschers de karper heel goed kennen. Eigenaardige vergissingen zou het kunnen geven. Ik bestel b.v. bij een molenaar 50 karpertjes, om mijn vijver mee te bezetten. Heerlijk! Over een jaar of wat pondskarpers eten! En.... ik krijg armzalig kleine bittervoorn.

Hoe jammer ook, de bittervoorn werd aan den haak geslagen, want wij hadden niet anders.

Daar we bij een sluis zaten, duurde 't niet lang, of de dobber ging af en toe onder; een baars dus. Daar begint de baars te loopen. Gauw 't vierde lid aan den hengel.... alles onder, haal op! Een baars van 1¼ pond!

Het geheele verloop van zoo'n vischtocht kan ik hier niet beschrijven; misschien is 't ook minder gewenscht, zooals u zegt. De baars, en ook de snoek neemt bittervoorn liever dan grondelvoorn of blikjes. Kleine buitenbaars van een decimeter lengte slokte zelfs groote bitterling naar binnen. Gezegd zij nog, dat op een 50 van die aasvischjes soms 20 bitterlingen voorkwamen, dus dat is heel wat. Bij mijn vertrek nam ik wat bittervoorns mede. Drie bracht ik naar Artis. De rest ging in mijn aquarium. De laatst overgeblevene heb ik u nog gebracht. Dus ook bittervoorn in de Lek, en in massa's.

Rotterdam.

A. J. G. METZ.

Nog iets...

U schrijft o. a. blz. 226, „want bittervoorns gaan vangen om ze dood te martelen en op te eten, enz.” Waarom dood te martelen? Wanneer U dat zoo schrijft is het, of dat gewoonte is, of 't niet anders kan. Eén tikje op den kop, 't vischje is dood, en U kan de proef nemen of ze bitter zijn. Den raad, die U geeft om visch te vervoeren in nat mos, vind ik nu eens niet dierlievend. Dacht U, dat zoo'n dier het in 't mos, al is het nog zoo nat, niet benauwd heeft?

M.

Neen, ik dacht van niet; maar nu ik er aan ga twifelen, zou ik ieder wel willen verzoeken, het niet weer te doen; temeer daar ik van een onzer lezers vernam, dat de bittervoorn het bij warm weer niet eens een dag uithoudt in mos.

H.

VOGELBESCHERMING.

Ik heb dezer dagen een aardig boekje ontvangen, geschreven door H. Freiherr von Berlepsch en getiteld: „Der gesamte Vogelschutz.” De in de ornithologische wereld alom bekende naam van Von Berlepsch waarborgt ons, dat we iets goeds krijgen, iets van een meesterhand. En goedkoop dat het boekje is, ongelooflijk! In een aardig wollig groen bandje, met vergulde letters versierd, bevat het behalve 89 bladzijden druks, een groot aantal illustratiën en vele gekleurde platen, welke laatste goed zijn uitgevallen, en dat alles voor slechts één mark (60 cts.) Het boekje is tegelijk in de Duitsche, Engelsche, Fransche, Italiaansche en Zweedsche talen verschenen, om alom verspreid te kunnen worden.

Met het meeste genoegen heb ik het gelezen; het bevat gezonde denkbeelden, geen sentimentaliteit. Met een kort woord zij de inhoud er van meegedeeld.

Behandeld worden de vragen: Wat is vogelbescherming? Is deze noodig? Heeft zij nut? En wie moet haar uitoefenen en op welke wijze?

Vogelbescherming acht Von Berlepsch voornamelijk een vraagstuk van nationaal-oekonomischen aard, een maatregel, die voor den mensch van hoog materiël belang is, en daarom beantwoordt hij de tweede vraag natuurlijkerwijze in toestemmenden zin. Ja, de mensch mag en moet hier in de zaken der natuur ingrijpen, dat wil zeggen in die natuur, zooals zij door den mensch vervormd is. Ware de natuur aan zichzelf overgelaten gebleven, dan zou zulk ingrijpen niet noodig zijn. Maar wat heeft de mensch gedaan? Onnadenkend zijn bosschen uitgerooid, meren en poelen drooggelegd, en daardoor is de bestaande orde van zaken ook in de vogelwereld ten onderstboven gekeerd. In dien

toestand nu moet weer zooveel mogelijk herstel worden aangebracht en vandaar dat vogelbescherming noodig wordt.

In het Aprilnummer van ons Tijdschrift heeft de heer Thijssse er maar terecht op gewezen, dat wat in het algemeen cultuur genoemd wordt, de groote vijand is van de vogels. Waar bosschen vernietigd worden, waar wateren en moerasen worden drooggemaakt, waar dorpen en huizen verrijzen, daar trekt zich het in wilden staat levend gedierte terug, niet, omdat het lijdt van de vervolging door menschen, maar omdat aan 't zelve de noodige huisvesting wordt ontnomen. Demp het Zwanewater en weg is de kolonie lepelaars. Verder weiland in bloembollentuinen en weg zijn de Kieviten, Tureluren, Grutto's enz.

Welk gevolg heeft vogelbescherming? Nemen de vogels de hnr. gereikte hand aan? En hebben wij daarvan nut?

Een op deze vragen door het groote publiek te geven antwoord, zegt von Berlepsch, zou waarschijnlijk zeer verschillend uitvallen, en wel naarmate vogelbescherming tot dusverre op verstandige of onverstandige wijze werd uitgeoefend, en naarmate de antwoordende persoon doorgedrongen is in de kennis van het wezen en het leven der vogels en vooral van hun voedingswijze.

Leert eerst het leven der vogels nauwkeurig kennen, wanneer gij ze met goed gevolg wilt beschermen, zegt de hoogverdienstelijke Liebe, en daaruit volgt, dat alleen ervaren ornithologen, en wel uitsluitend voor zoover deze biologen en niet slechts geleerde systematici zijn, bevoegd kunnen geacht worden, de verschillende gestelde vragen te beantwoorden.

Voor de practische uitoefening van vogelbescherming behoeft men nu juist geen ervaren ornitholoog te zijn. Iedereen kan dat, mits met inachtneming van de voorschriften en wenken van diegenen, die door jarenlange nauwkeurige studie en waarneming voldoende op de hoogte van de zaak zijn.

En zoo komt dan de vraag: hoe moet men vogelbescherming uitoefenen? Men kan daarover verschillend denken, maar één ding staat vast, zegt Von Berlepsch, en hij drukt

dit met vette letters: *dat het bestaan der vogels, hun af- en toename, hoofdzakelijk afhangt van de aanwezigheid hunner levensvereischten, en wel in de eerste plaats van voldoende en geschikte nestgelegenheden.*

Natuurlijk, dit is de kern van de geheele zaak; waar de nestgelegenheden ontbreekt, komt ook de vogel niet.

Waar die gelegenheden in de natuur aanwezig is, daar behoeft de mensch niet te helpen. Waar holle boomen staan, kunnen al de hollenbroeders terecht; waar die geveld of niet aanwezig zijn, daar kan de mensch kunstmatig te hulp komen. Waar dichte boschjes groeien, broeden ook andere vogels gaarne, waar die niet zijn, kan men ze maken.

In de volgende hoofdstukken geeft nu von Berlepsch uitvoerige aanwijzingen omtrent het aanleggen van boschjes, waar de vogels gaarne zullen nestelen, omtrent het ophangen van nestkastjes en doelmatige voeding in den winter. Die nestkastjes zien er heel anders uit, dan degene, die men gewoonlijk bij ons aantreft. Gewoonlijk zeg ik, maar dat is niet juist, men ziet ze slechts bij uitzondering, en hoe zijn ze dan soms nog! en op welke nare manier opgehangen! De door von Berlepsch samengestelde nestkast is geheel natuurgetrouw en daarom doelmatig, en de gevolgen die er mede bereikt zijn, mag men schitterend noemen.

De wintervoeding is ook al nieuw; ik had die methode vroeger al eens gelezen in een ornithologisch tijdschrift waar von Berlepsch haar zeer aanpreeft. Thans geeft hij in zijn boekje weer diezelfde voorschriften, die hem proefondervindelijk uitstekend zijn gebleken.

Het laatste hoofdstuk is gewijd aan de vijanden der beschermde vogels en aan de wijze, om die te vernietigen.

Ik kan de lezing van het leerrijk boekje zeer aanraden. De prijs is te gering, om voor iemand een beletsel te zijn en men kan het nemen in de taal, die men 't best machtig is. Ik heb de duitsche editie genomen omdat die de oorspronkelijke is, en de andere slechts vertalingen zijn. Het is uitgegeven bij F. Eugen Köhler te Gera-Untermhaus.

Doorn.

SNOUCKAERT.

Vragen en Korte Mededeelingen.

Geldersche „Reuzenspinnen“.

In verband met wat H. K. over een waargenomen groote spin in Gelderland (waar?) schrijft (No. 2 van dit Tijdschrift pg. 46, jrg. 1899/1900), wil ik even meedeelen, dat ik in den omtrek van Arnhem, nl. te Plattenburg, voorts in een der buitenwijken van de stad zelve en te Oosterbeek, dus ongeveer 2 uren uit elkaar, meerdere bijzonder groote spinnen heb waargenomen. Twee daarvan (hoewel niet de *aller-grootste*) heb ik onder een bierglas, door een karton daar- onder te schuiven, in ongedeerden toestand kunnen vangen. Het waren echter andere soorten, dan de door H. K. geziene, nl. *Epeira domestica* of *huisspin*, volgens de determinatie van Dr. M. Hesselink, Leeraar a. d. R. H. B. te Groningen, wien ik het eene exemplaar op liquor toezond, gelijk het andere aan den heer Ritzema, aan het R. Museum te Leiden. De grootste dezer inlandsche spinnen kon een cirkel van 7 cM. middellijn gemakkelijk met zijn pooten omvatten, zonder de pooten recht uit te strekken. Ik zou meenen dat de spin, vermeld door H. K. een Gelderspin geweest is, wier pooten korter zijn, dan die der *Huisspin*, in verhouding tot het lichaam, en die zeer snel loopen kan. De kleur der Gelderspin is echter donker, bij zwart af. Mogelijk was het bewuste, helaas vertrapte voorwerp juist verveld. Dan zijn de dieren tijdelijk van lichter kleur. In Oosterbeek zag ik iederen herfst, van de acht, die ik er beleefde, gemiddeld vijf huisspinnen van de eerste grootte; ik zeg „ieder

herfst“, want in dien tijd zochten zij een warm plaatsje, als winterkwartier bij het huis. Nog iets; daar de bedoelde „reuzespin“ van H. K. in een serre gevonden is, zou het niet behoeven te bevreemden, dat zulk een, immers bij iedere vervelling voortdurend groeiend dier, in een dergelijk gunstig, verwarmd verblijf, bijzonder oud kon worden, en een buitengewone grootte bereikte. Het zou niet onaardig zijn, hiervan met zoo'n *Huisspin* „der eerste grootte“ eens de proef te nemen, door in een insectarium, haar in gunstige levensomstandigheden te plaatsen. Ik zou dit bij mijn verblijf te Oosterbeek wel gedaan hebben, als ik niet tegen den daarbij noodigen grooten vliegenmoord had opgezien, want voor deze insecten heb ik, van der jeugd af, een zekere sympathie gevoeld.

Ik wil met deze meedeeling volstrekt niet beweren, dat de bedoelde, bijzonder groote spinnen specifiek Geldersch zijn zouden. Wellicht komen ze ook elders evenzoo voor, doch door *mij* zijn ze nergens in ons land zóó groot aangetroffen.

H. J. H. GRONEMAN.

De Boomkikvorsch.

In antwoord op uw laatste schrijven diene, dat hier algemeen boomkikkers voorkomen in de doornhagen. Ze heeten hier dan ook *hagepuut*. Verleden jaar had ik er een stuk of zes. *IJzendijke*.

DR. SCHOUTEN.